

Økonomi med å drive med sau

Hva påvirker økonomien mest?
2024/25

Økonomisk mål:

-

Produksjonsinntekter
kjøtt / ull
(inkludert grunn- og ulltilskot)

Variable kostnader
Fôr
Veterinær
Strø mm..

Dekningsbidrag 1

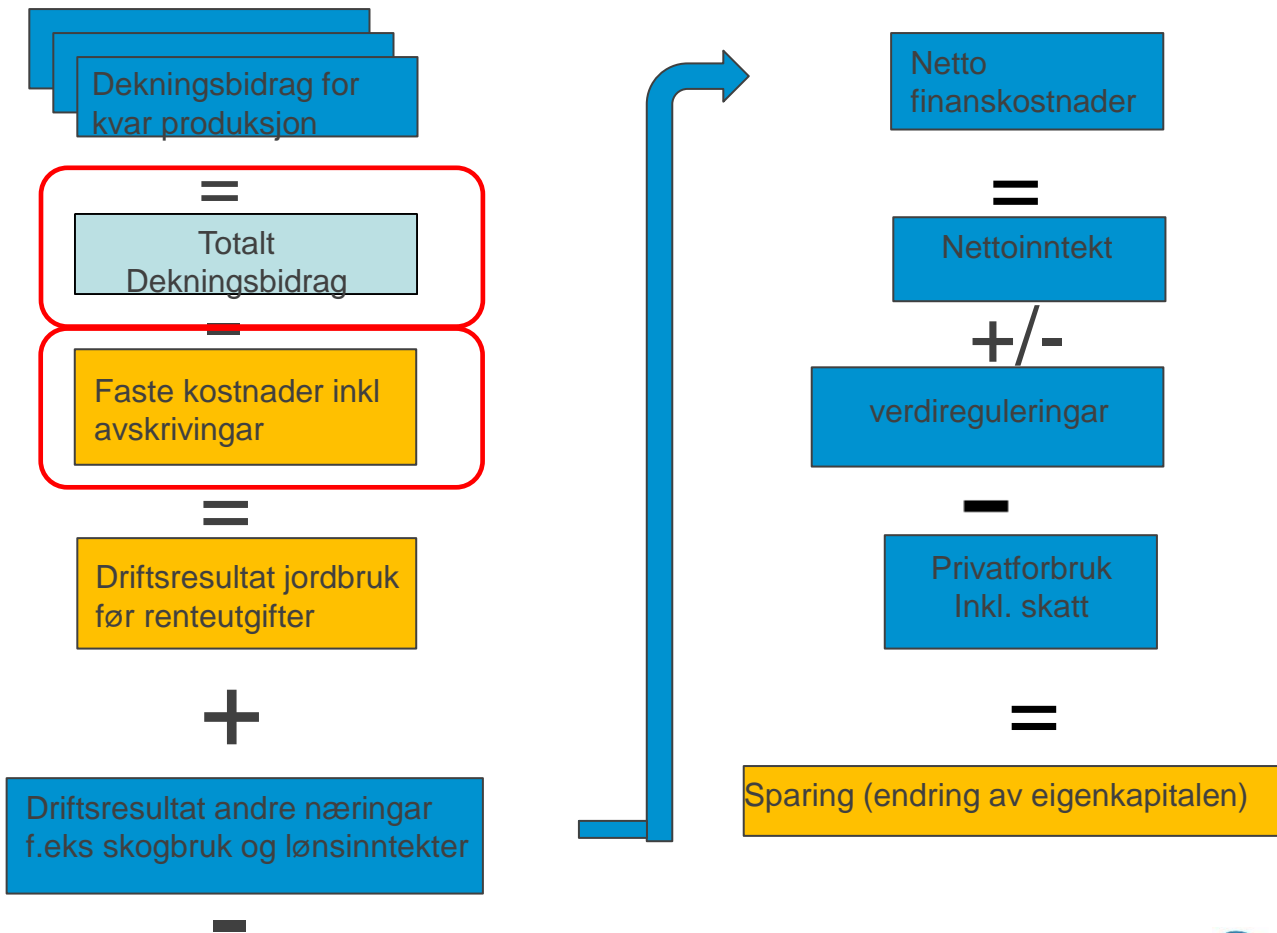
+

Tilskot/løn frå staten:
Tilskot til husdyr
Beitetilskot
Arealtilskot
Distriktstilskot
Tilskot lammeslakt

Dekningsbidrag 2

Kor godt driv eg?

Kor mykje har eg att
til å betale faste
kostnader og løn?

Vi treffer Nortura-rådgjevar Grethe Ringdal i rolla som:
Sauebonden Nora Tura

100 vinterfôra sau, Norsk Kvit sau

Arealtilskots-sone 5 A
Distriktstilskots-sone 2

25 % påsett

98,3% Klasse O+ og betre
90,6 % Stjernelam
60,6 % Gourmetlam

Grovfôrpris: kr 3,10 per FEm
(rundballar, leigd pressing og pakking)
Kraffôrpris: kr 6,00 per FEm

Produksjonsinntekter:

Avdrått ved ulike lammetal og haustvekter, kg

	Tal lam om hausten per vinterfôra søye		
Haustrøkt	1,5	1,8	2,0
42	63	75,6	84
45	67,5	81	90
48	72	86,4	96
51	76,5	91,8	102

+ 13,5 kg

+ 12,6 kg

+ 21 kg

Produksjonsinntekter:

Produksjonsinntekter (Det Nortura betaler + grunntilskot og ulltilskot) 100 vfs, 45 kg haustvekt ulikt lammetal

Lam om hausten per vinterfôra sau	1,5	1,8	2
Slakteinntekt *)	173 266	211 096	236 316
Ullinntekt **)	31 400	33 650	35 150
Sum	204 666	244 746	271 466

Note: A blue arrow points from the 'Sum' row, 1.5 column to the 1.8 column, with '+ 40 080' written above it. Another blue arrow points from the 'Sum' row, 1.8 column to the 2 column, with '+ 66 800' written above it.

*) Ved omrekning frå haustvekt til slaktevekt, er det brukt ein slakte% på 42. Grunntilskotet er rekna inn i slakteprisen

***) Ulltilskotet er med i ullprisen

Produksjonsinntektene aukar med ca kr **13 360** per tidel auke i tal lam om hausten per sau

Seinare skal vi sjå på korleis dette talet ser ut når vi også får med tilskota frå staten

Produksjonsinntekter:

Det er pengar i å meistre eit høgt lammetal!

Prisar på ull

Klasse	Namn	Pris, kr/kg
A1	Heilårsull crossbred	59,00
C1	Haustull crossbred-type, god kvalitet	72,00
C1 fin	Den aller beste C1 ulla av lam	65,00
C2	Crossbred-ull som ikkje fyller krava til C1	20
C1 / 2 s	Pigmentert ull	31,35 / 0
G	Filta ull	0,00
V	Ull med mykje vegetabilar	0,00

All C1 ull blir seld til norske ullvarefabrikkar, og dei vil gjerne ha meir! Difor er det høgast pris og ulltilskot på C1 ull. Ca 30 % av ulla er C1 ull

Klasse	Namn	Pris kr/kg
B1	Vårull, Crossbred, god kvalitet	57,50
B2	Vårull Crossbred som ikkje fyller krava til B1	20,00
F1	Haustull, spætype God kvalitet	49,85
F2	Haustull, spætype som ikkje fyller krava til F1	20,00
F1s	Pigmentert ull spætype, god kvalitet	31,35
F1p	Pelssau-ull, god kvalitet	33,35
H1	Buk, lår og hale haustull	20,00
H2	Buk, lår og hale vårull	0,00
H3	Urinbrent ull	0,00

Produksjonsinntekter:

Klassifisering av ull

Vurderer lengde, spenst, marginnhald, finleik, daudhår, vegetabilar og reinheit

Tiltak for god ullpris:

- God sortering ved klypping
- Unngå kutterflis/tistlar og andre vegetabilar på haustbeite
- Unngå merkemaling i ulla
- Fôringssopplegg som ikkje fører til skitt og vegetabilar i ulla
- God fôring
- Bruk avlsvêr med god ull

Fôrforbruk og kostnader i innefôringsperioden

Eksempel: Søye med to lam

- Innsett 15. oktober
- Vårbeite 15. mai
- Lamming 29. april

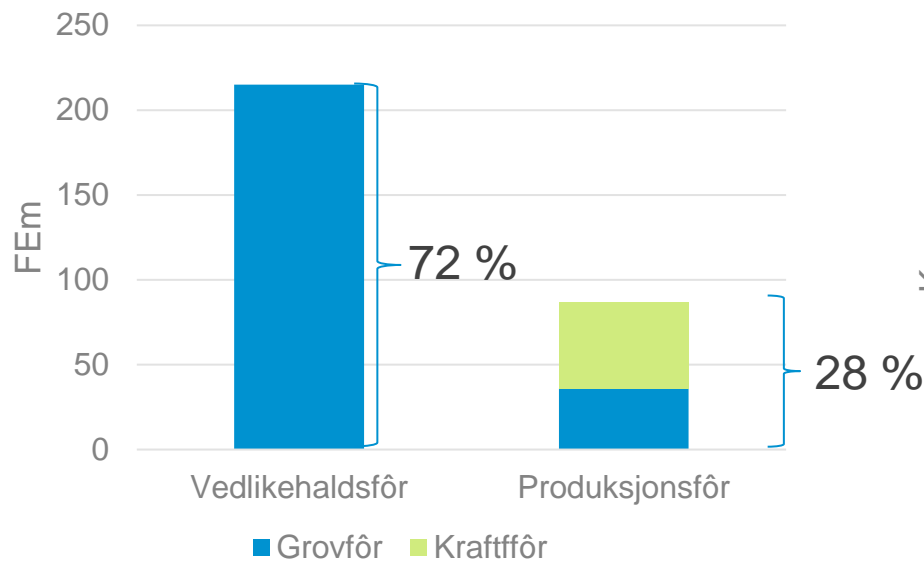

Surfôr
0,85
FEm/kg ts

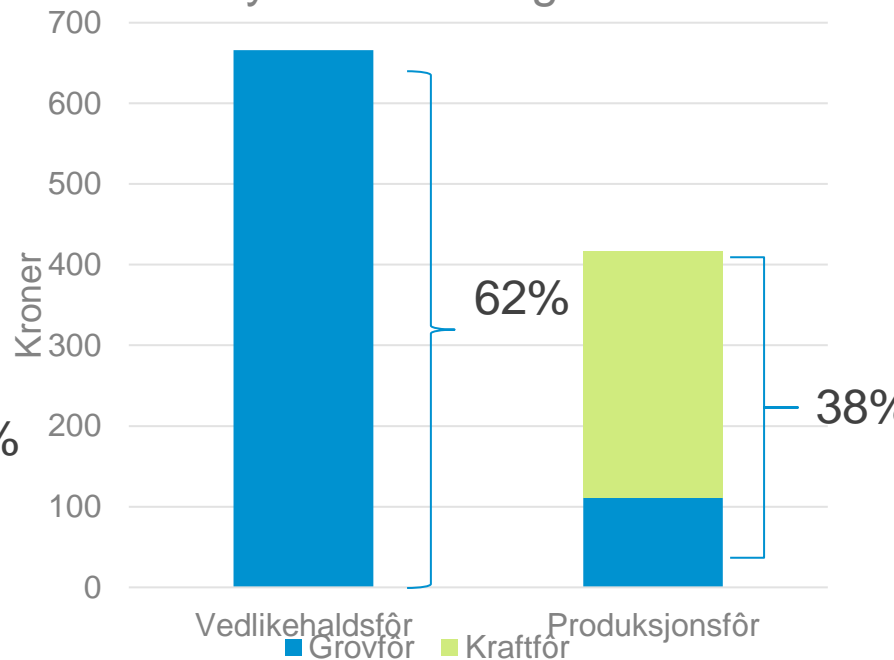
Ved appetittfôring gjev dette
vedlikehaldsfôring og litt til...

Fôrforbruk og kostnader i innefôringsperioden

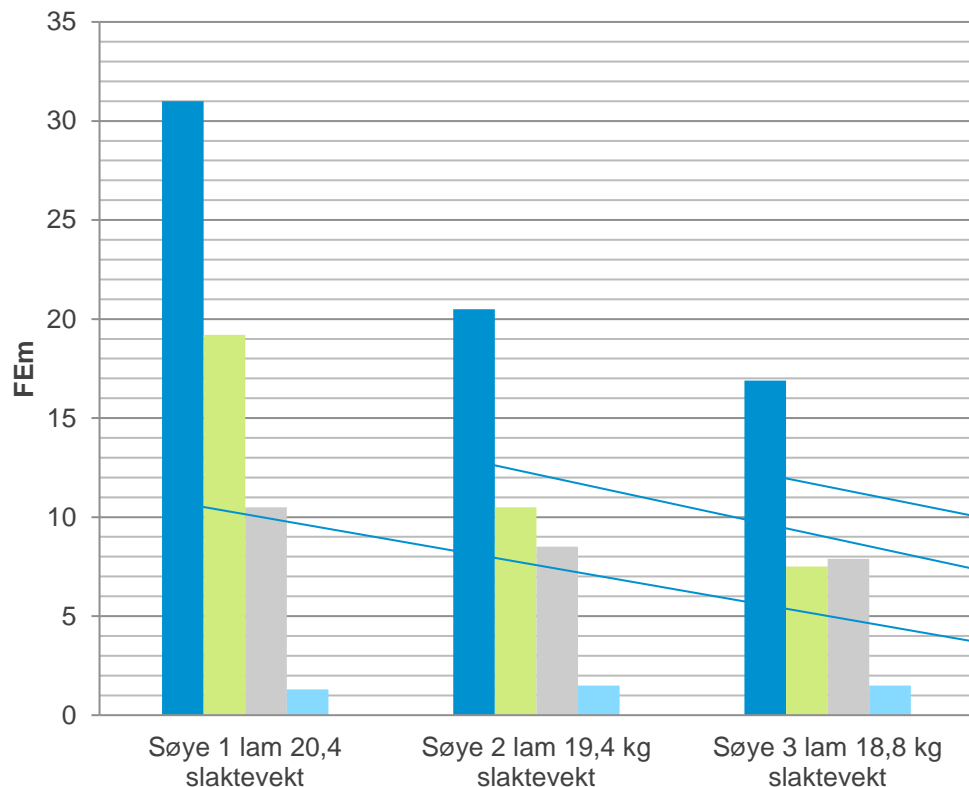
Fôrbehov til ei vaksen søye med tvillingar

Fôrkostnaden til ei vaksen søye med tvillingar

Totalt fôrforbruk per kg produsert lammeslakt ved ulikt lammetal

Føresetnad:
Slutfôring i snitt
16 dager og 80%
av slutfôret er
godt haustbeite

- Totalt FEm/kg slakt
- FEm grovfôr/kg slakt
- FEm fjellbeite/kg slakt
- FEm kraftfôr/kg slakt

32 kr/kg
lammeslakt

67 kr/kg
lammeslakt

42 kr/kg
lammeslakt

Andre variable kostnader

«Liten bekk kan bli til ei stor å»

- Veterinær
 - Ved akutt sjukdom og lamming
 - Forebyggende helsearbeid (vaksinering og snyltebehandling)
 - Dyrevelferd: kolbrannjurbetennelse, vom-i-skinns mm. Veterinær eller boltepestol??
- Andre variable kostnader – kva er nødvendig og kva er stas å ha?
 - Øremerke, strø, radiobjøller, bjøller, hansker, glidemiddel, mineralstein, salt, utstyr for måling av råmjølkskvalitet, med myyyyeye meir.
- Overskotslam. Oppforing med ulike opplegg

Uttak av tilskot for ei søye med eit og tre lam

Søye med tre lam, snittvekt 18,8 kg

- Grunntilskot: kr 217
 - Distriktstilskot sone 2: kr 305
 - Beitetilskot: kr 484
 - Utmarksbeitetilskot: kr 2 184
 - Tilskot til husdyr: 1 970
 - Tilskot til lammeslakt: 1 500
 - Areal- og kulturlandskapstilskot: kr 673
 - Tilskot til norsk ull: 397
- Sum: kr 7 730

**Forskjell
Kr 2890**

Søye med eit lam, 20,4 kg

- Grunntilskot: kr 79
 - Distriktstilskot sone 2: kr 114
 - Beitetilskot: kr 242
 - Utmarksbeitetilskot: kr 1 092
 - Tilskot til husdyr: 1 970
 - Tilskot til lammeslakt: 409
 - Areal- og kulturlandskapstilskot: kr 673
 - Tilskot til norsk ull: 261
- Sum: kr 4 840

Eksempel på utslag i dekningsbidraget ved endra haustvekt og tal lam om hausten

- Skal dekke:
 - Faste kostnader (hus, maskiner osv)
 - Løn til sauebonden

Døme på dekningsbidrag ved ulikt lammetal og haustvekt

	Tal lam om hausten per vinterfôra sau		
Hhaustvekt (sl.v.)	1,5 Ca 25 000 pr tidel	1,8	2
42 (17,6)	Kr 521 288	Kr 598 000	Kr 127 854 Kr 649 142
45 (18,9)	Kr 532 613	Kr 612 044	Kr 664 997
48 (20,2)	Kr 543 938	Kr 626 087	Kr 680 852
51 (21,4)	Kr 555 264	Kr 640 130	Kr 696 707
		Ca 28 300 pr tidel	Kr 141 443
	+ 33 976		

Eksempel på utslag i økonomien ved ulik byggekostader

- Utbygging til 240 sau
- Drenerande golv og møkkakjeller
- To alternativ:
 - Alternativ 1: kr 6,60 millioner eller 27 500 per sau
 - Alternativ 2: kr 4,78 millioner eller 19 900 per sau

Planskisse **med** drivganger og takhengt fôrutlegger, ferdig oppsatt bygg:
Ca 27 500 kr/vfs

- Bygget er isolert reisverk
- Stålinnredning
- Mekanisk ventilasjon
- Plastgulv

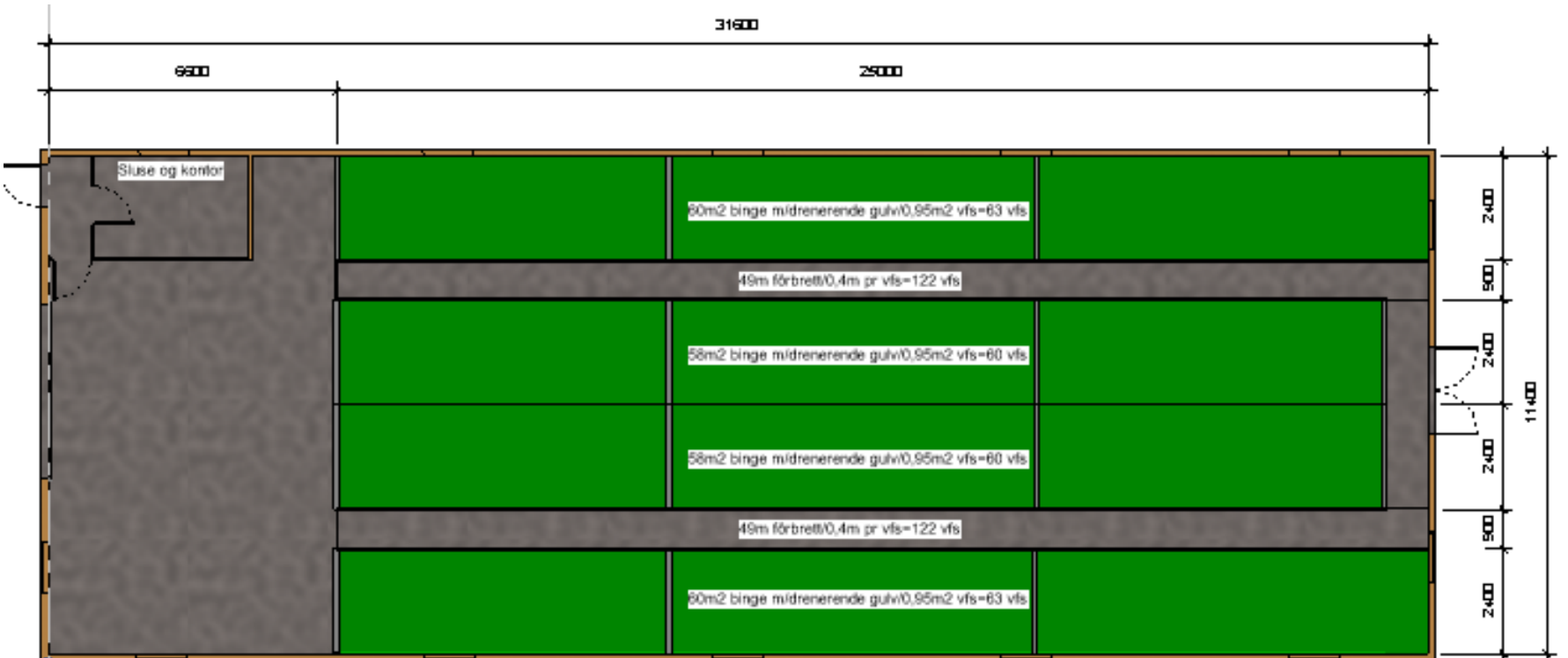

Planskisse utan drivganger ferdig oppsatt bygg:

Ca 19 900,- kr/vfs

- Bygget er uisolert reisverk

- Innredning er den billigste varianten i form av tre (sjølbygd)
- Utan drivganger
- Naturleg ventilasjon
- Plastgolv
- Med rundballekutter

Faste kostnader:

Kostnad per år til renter og avskrivning

Tal søyer	Bygge-kost. per sau	Bygge-kostnad totalt	Av-skrivings tid, år	Låne-rente %	Tilskot l. Norge % av kost. overslag	Kostnad pr år til renter og avskrivning
240	27 500	6,60 mill.	25	7	40	Kr 297 000
240	19 900	4,78 mill.	25	7	40	Kr 214 920
					Forskjell for bruket	Kr 82 080
					Forskjell per sau	Kr 340

Betyr at Nora må betre produksjonen sin med 340 kr/sau eller tjene 82 000 på frigjort tid dersom økonomien med det dyrare fjøset skal bli minst like god som ved å bygge eit rimelegare fjøs

Konklusjon:

- Produksjonsinntektene blir stort sett bestemt av kor mykje slakt som blir produsert
- Fôrkostnadene utgjør det aller meste av dei variable kostnadene
- Ein produserer slaktet rimelegast når avdråtten er høg på grunn av at da utnytter ein vedlikehaldsfôret best
- Tilskota frå staten premierer også delvis ein god produksjon per sau
- Ein tiandedels auke i lammetalet per sau på eit bruk med ca 100 søyer, aukar dekningsbidraget inkludert tilskot med ca kr 25 000 – 28 000 avhengig av haustvekta.
- Tenk igjennom økonomien etter utbygging og arbeidssituasjonen din når du skal investere i nytt sauefjøs!